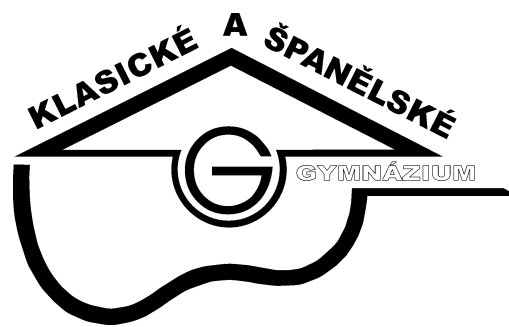


Jméno: Jan Javorek
Třída: 6A6
Rok: 2006



Seminární práce z české literatury

V zajetí Asijské ságy

Jak se stát námětem mé seminární práce?

Odpovědět na takovou otázku nelze nijak konkrétně. Proto se i já sám omezím na výčet pouze několika důležitých faktorů, jež ovlivnily můj výběr. Je ale třeba mít na paměti, že velkou úlohu sehrála náhoda a osud, kterým se podařilo z tajných esencí umíchat to správné klima. Proto vám nemohu zaručit, že se někdy do mé seminární práce dostanete, i když splníte všechny níže zmíněné podmínky.

V první řadě byste měli umět psát knihy. Není nutné je psát česky, pokud existuje někdo, kdo vaši knihu do češtiny přeloží. Vaše dílo by mělo být co nejvíce realistické, maximálně s trochou nějakého sci-fi, ale stále v mezích blízké přítomnosti a teoretické uskutečnitelnosti. Nerad čtu nesmysly, utopické představy nebo vize, o jejichž reálnosti nejsem přesvědčen. Líbí se mi příběhy z našeho světa, a to především z jeho minulých dob. Popisováním pasoucích se mamutů mě však také nezaujmete, vaše kniha nesmí postrádat spád, napětí a myšlenku.

A teď několik zásadních pravidel. V prvé řadě omezte pravopisné a typografické chyby. Vaše nepřesné domněnky o tom, jak zřejmě věci fungují, si nechte pro sebe. Pokud jste nikdy neabsolvovali plavbu na lodi, nepište o ní. Nesmíte zapomenout, že mám pouze 24 hodin denně na to, abych stihl vše, co chci udělat. Vaše kniha musí být dost progresivní ve svém příběhu na to, aby se dostala do množiny toho, co chci za onen den udělat a abych dobrovolně hledal čas na její čtení. V opačném případě bude dílo zapomenuto. V extrémním, ale úžasném případě mi sebere vaše kniha většinu denního času a já budu omezovat i biologické potřeby jen proto, abych ji mohl číst. To ale zase ohrožujete stabilitu okolí mé osoby.

Ještě bych chtěl doplnit, že zcela esenciální je pro váš výtvar dobrá reference. Dostanu se ve svém rychlém životě ke knihám jen zřídka a aby zrovna ten váš shluk písmenek prošel sítem přírodního (a zde spíše mého než Darwinova) výběru, je potřeba osoby, která mi je doporučí. Nebudu tajit, že nejvhodnější bude, když zkusíte mého bratra, kterému bezmezně věřím. Když mi doporučil knihu, nikdy mě nezklamala. Takto se do mé přízně dostaly nejen knihy Jamese Clavella, ale také například Crichtonův Jurský Park (jehož ději a myšlenkám Spielbergovy pokusy o pohyblivé příšerky nesahají ani po vykukující textilní záložku).

V poslední době jsem si zvykl hledat v dílech něco jako myšlenku, něco, co mě uchvátí a nese se to mou mozkovou dutinou dál, než pouhý význam větných celků. Aby to ale nestačilo, narazil jsem na knihy, které se nespokojily s nějakým zajímavým nápadem. Odhodlaly se změnit celý můj pohled na svět a přestavět myšlenkové pochody. Dokázaly se stát modlou. Získaly si mou přízeň, důvěru, můj čas, nadšení, levou i pravou hemisféru mozku a všechny záhyby šedé mozkové kůry, jež se na nich nacházejí. Staly se oporou, potom cílem a dnes je nazývám zlomem. V atmosféře unikátnosti a ojedinelosti je psali rukou umělce neuvěřitelně zajímavý příběh promíchaný s jiným, vzdáleným pohledem na náš složitý svět. A tyto knihy jsou tak nedostupné a přece tak dokonalé! V celé naší zemi jich je v knihovnách jen pár a v rukou soukromých majitelů mají jistě vždy vyhrazeno nějaké čestné místo. Stejně jako se život dělí na část před jejich přečtením a po něm, rozlišují se lidé na ty, kteří tato díla znají, a na ty ostatní.

Možná když se váš pokus o bestseller přiblíží tomu, co jsem zde tedy naznačil, budu třeba uvažovat o tom, že by byl námětem mé seminární práce. Ale jak jsem zmínil na začátku – záruku poskytnout nemohu.

Jan Javorek, 5. března 2006

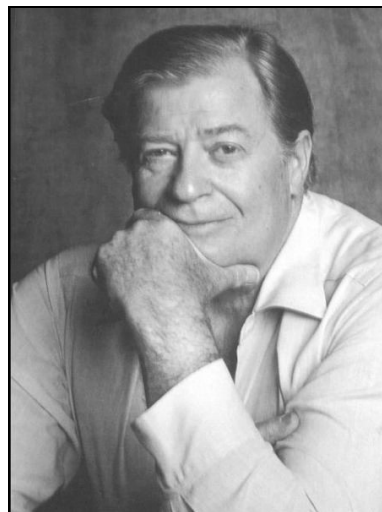
Tradiční děkování je pro čtenáře nudné. Člověk otevře knihu a když nalistuje stranu s poděkováním, stejně se z ní nic nedoví. Najde pár jmen, z nichž si snad občas domyslí, že dotyčná je autorova manželka nebo jiná spřízněná bytost, ale nic z toho nemá. Ve skutečnosti ale nese poděkování jiné hodnoty a je to jakási satisfakce za pomoc zmíněných lidí autorovi. Teoreticky jsou vlastně spoluautory díla, protože bez nich by třeba ani nevzniklo. Proto prosím přijměte omluvu za to, že i já, ač se pokouším většinou o netradiční pojetí, uchýlím se k tomuto nudnému způsobu a obdařím tak svou seminární práci o krajíc magické atmosféry přenášených díků.

Děkuji tedy **JC** za knihy, **MJ** za to, že jsem je mohl číst a **nepřízni osudu** za to, že jsem je četl s takovým zaujetím.

Z opačné strany světa

Opravdu James Clavell?

Sydney. Nejznámější australské město na světě. Právě zde začal v **10. října 1924** příběh člověka, jehož celé jméno lze zapsat jako „Captain Charles Edmund DuMaresq de Clavelle, RA“. Nemusíte se však bát, že byste po prvním odstavci zapomněli jméno toho, o němž píše svou práci. Tento kapitán britského Královského Dělostřelectva (odtud to „Captain“ – kapitán a i ono „RA“ za jménem – Royal Artillery) je po celém světě znám spíše jen jako **James Clavell** [Klevl].



Australan, ale Brit

Jak již jsem tedy zmínil, Clavell přišel do styku s tímto světem poprvé právě onoho 10. 9. 1924 v Sydney. Nic ale není tak jednoduché jak se zdá a v případě Clavellovy osoby nezůstává obyčejnou ani informace o jeho narození. Některé prameny totiž praví, že se narodil ve Velké Británii a do Austrálie byl odvezen v raném věku. Ať už se ale přikloním ke kterékoliv verzi, faktem zůstává, že na začátku svého života byl **Angličanem v Austrálii**. Otázkou však zřejmě je, nakolik je to důležité, protože Clavellův otec byl důstojníkem britského námořnictva a budoucí spisovatel tedy vyrůstal v mnoha rozličných krajinách po celém **Britském Společenství** (anglicky Commonwealth).

Krysa z Čangi

Začala druhá světová válka. V roce 1940 vstoupil šestnáctiletý Clavell do armády a byl poslán do Malajsie, aby bojoval s Japonci. Byl však zraněn plamenometem, posléze zajat a poslán do **tábora válečných zajatců** (anglicky POW – prisoner of war camp, tábor válečných zajatců) na Jávě v Indonésii. Později byl ale přesunut do zajateckého tábora **Čangi** blízko Singapuru, kde strávil tři roky. Jedny zdroje uvádí, že se stal jedním z cca 10 000, kteří z nechvalně známého tábora vyšli živí, přičemž celkový počet držených měl být 150 000 vězňů. Dle mého názoru důvěryhodnější zdroj však podává informaci o tom, že tento tábor držel během války celkem 87 000 zajatců a v porovnání s jinými japonskými tábory byl ještě z těch méně vysilujících. Údajně zde zemřelo „jen“ 850 zajatců a většina ostatních podlehl spíše přesunům do jiných japonských pracovních táborů. Ať tak či tak, jistě nebylo lehké se takovým prostředím probít a nebyť útrpných zážitků, jež japonský tábor (ačkoliv většina dozorců byli Korejci) zanechal v Clavellově duši, nezačal by třeba ani psát knihy. V roce 1962 totiž vyšla jeho první, **King Rat** (česky Král Krysa), jejíž děj se odehrává kupodivu zrovna v japonském zajateckém táboře v Singapuru za druhé světové války a James Clavell si v ní říká Peter Marlowe.

Kouzlo filmu

Dost už ale zajetí, vraťme se zpět do životního příběhu. V roce 1946 dostal náš hrdina hodnost **kapitána**, ale nehoda na motorce ukončila jeho vojenskou kariéru. Začal tedy studovat **univerzitu v Birminghamu** (Velká Británie), kde potkal **April Stride**, herečku a svou budoucí ženu (svatba v roce 1951). Díky ní se Clavell dostal k filmovému průmyslu. Chtěl si splnit své přání stát se režisérem a tak se v roce 1923 se svou rodinou odstěhoval do New Yorku (USA), kde pracoval v televizi. Ne však dlouho, protože brzy se přesunul do **Hollywoodu**, místa, jenž ho ocenilo především jako výborného scénáristu (filmy The Fly, Watusi). Spolupráce na filmu The Great Escape upevnila jeho reputaci a od roku 1959 produkoval a režíroval filmy již sám.

Loučení

V roce 1963 se stal občanem USA (dle dostupných informací spíše nějakým automatickým procesem než z vlastní iniciativy, zřejmě z pozice dlouhodobého obyvatele nebo jiného podobného důvodu). Clavellův život ukončila **mrtvice** spolu s rakovinou. Jeho oči se zavřely **7. září 1994** ve Švýcarsku.

Clavellův odkaz

Sága a její předloha

Pilířem Clavellovy tvorby je série knih zvaná **Asijská sága**. Jsou to romány, jejichž společným rysem je dějiště – Asie. Knihy na sebe většinou nenavazují a rozdílné mohou být jak v místě konání (Čína, Japonsko, Írán), tak především v historické době, kdy se odehrává jejich děj. Jak je popsáno níže, začal Clavell knihy spojovat pomocí hlavních postav. Do Asijské ságy spadá **King Rat** (vydáno v roce 1962, česky Král Krysa – Japonsko, zajatecký tábor 1945), **Tai-Pan** (1966, Tchaj-pan – Hongkong 1841), **Shogun** (1975, Šógun – feudální Japonsko 1600), **Noble House** (1981, Panský dům – Hongkong 1963), **Whirlwind** (1986, Smršť – Írán 1979) a **Gai-Jin** (1993, Gajdžin – Japonsko 1862).

Po své první knize (**King Rat**) se Clavell vrátil k romanopisectví až za čtyři roky (1966), kdy vyšla jeho druhá kniha **Tai-pan**. Ta se stala modelem jeho dalších románů – charakterizuje ji velký počet hlavních hrdinů a klubko neuvěřitelně navzájem zauzlených zápletek a dějových linií. V roce 1975 vyšel **Shogun**, který se stal jeho nejslavnější a nejpopulárnější knihou. Vytvořením **Noble House** začal spisovatel spojovat své zdánlivě oddělené a nenavazující příběhy pomocí hlavních postav nebo rodin v nových zápletkách, které svými předky (i 400 let zpět) navazovaly na postavy ze starších knih. Děj **Whirlwind** se odehrává počas revoluce v Íránu (1979). Za tuto knihu dostal předem zapláceno velkými částkami a mnoho kritiků se při jejím hodnocení soustředilo spíše na to, než na obsah díla. Nakonec se stejně Smršť nestala takovým trhákem jako předešlé dva romány a nedočkala se ani filmového zpracování. **Gai-jin** byl vydán nedlouho před autorovou smrtí a vrací příběh do doby kolem roku 1860. Spojovacím článkem knih (kromě King Rat a Shogun) je historie rodiny Struanů vlastnicích obchodní společnost. Základem této myšlenky je **opravdová společnost**, jež existuje dodnes s názvem „Jardine Matheson Holdings Limited“ (nebo také jen **Jardine's**). Historie firmy opravdu sahá až do dávných dob obchodu Britského Impéria s Čínou a v roce 2004 měla podle dostupných informací příjem okolo devíti miliard amerických dolarů.

Pro Asijskou ságu je typický střet východní a západní civilizace, a to od dob objevování východu Evropany až po současnost. Clavell je někdy nazýván jedním z prvních „multikulturalistů“. Nikdy se nenazval **kulturním relativistou** (pozn.: *kulturního relativismus je založen na předpokladu, že jednotlivé kultury jsou jedinečnými a neopakovatelnými entitami; z tohoto důvodu je nutné posuzovat každou kulturu pouze v jejím vlastním kontextu, v souvislostech jejích vlastních hodnot, idejí, norem a tradic a nelze na ni nahlížet z pohledu jiných kultur, jež mají zcela odlišné hodnoty*), ale jeho knihy přesně vyjadřovaly tuto myšlenku a nahlížely na každé společenství právě z jeho vlastního kontextu. Jeho dílo vždy popisovalo orientální společnost a její zvyky radši z pohledu jejích členů, než očima Evropana. Clavell často v románech zdůrazňoval, že západ se má ještě hodně co učit od východních kultur. Jeho hrdinové byli většinou Britové a přišli na východ za obchodem. Clavell věřil ve výhody volného obchodu mezi národy, protože tak mohlo dojít k jejich sblížení a promíchání obou odlišných filosofii a způsobů života. Lidé zcela rozdílných civilizací se mohly spojit za společným cílem a Clavell se to snažil zachytit. I proto je v jeho dílech cítit malá kritika imperialismu.

Dalo by se říci, že reální hrdinové Clavellových románů nejsou postavami, ale časem a prostorem. Charaktery jsou ve skutečnosti plátnem, na kterém spisovatel kreslí a vybarvuje rysy té které kultury.

Ostatní tvorba

James Clavell se podílel na vzniku třinácti filmů a seriálů. Ztvárnil také svá díla **Shogun** (miniseriál, 1980) a **Noble house** (miniseriál, 1988). Tai-Pan a King Rat byly zfilmovány také, ale Clavell nezasahoval do jejich vzniku. Jedinými romány, které stále čekají na své ztvárnění, jsou (2005) Whirlwind a Gai-Jin. Tai-Pan již byl také ztvárněn, ale byl diváky přijat jako nepřilíživý provedený snímek.

Kromě Asijské ságy napsal Clavell **další čtyři knihy**. Jsou to **The Children's Story** (1980), **The Art of War** (1983, překlad slavné starověké čínské knihy autora Sun Tzu o válečné strategii), **Thrup-O-Moto** (1986) a **Escape** (1994). Poslední zmiňovaná je založena na románu Smršť, ale do Asijské ságy nebývá zařazována (a neví jistě jsem zatím proč).

Šógun

Ačkoliv Clavellova zkušenost s Japonci by měla být spíše útrpná, nenechal svůj pohled na východní kulturu znechutit zážitky ze zajateckých táborů a místo toho psal knihy, které přímo oslavovaly východní civilizace.

Šógun je nejslavnější kniha Jamese Clavella, jeho největší bestseller a nejvýraznější část Asijské ságy (někdy označovaná jako vlastně první část ságy), ačkoliv příběhem nezapadá do popisovaných dějin rodiny Struanů. Příběh se odehrává ve feudálním Japonsku kolem roku 1600 a nabízí čtenáři prakticky zcela fiktivní, ale velmi realistické a propracované vysvětlení vzestupu jednoho z vůbec nejslavnějších vládců Japonska. Děj je přinášén pohledem anglického mořeplavce, jehož smyšlené hrdinské činy jsou volně inspirovány dobře známými a popsány osudy existující osoby Williama Adamse, prvního Brita v historii, který se dostal na Japonské břehy.

Námět

Encyklopedie praví: „Šógunové byli vojenští vládcí Japonska, pocházeli z různých šlechtických rodů a fakticky ovládali Japonsko od roku 1192 do roku 1867. Mezi nejslavnější šóguny patřili Joritomo Minamoto nebo Iejasu Tokugawa.“

Ano, Iejasu Tokugawa. A právě on je jednou z hlavních postav knihy Šógun (anglicky Shogun, nebo přesněji v přepisu z Japonštiny jako Shōgun). Začneme ale od začátku. Vypravěčem děje je John Blackthorne (japonci přezdívaný Anjin [Andžin], tedy lodivod, protože jeho jméno nedokázali vyslovit), lodivod a dočasný kapitán holandské obchodní lodě Erasmus, jenž ztroskotá na japonském pobřeží.

Z pozice opovrženého vězně se dokáže propracovat k vyšším společenským statusům a dokáže místní Japonce přesvědčit, že pro ně může být přínosem, takže i přes zprvu nepřátelské přijetí si Blackthorne pomalu vydobyje pochopení a respekt od svého okolí a sám začne chápat a respektovat kulturu, která ho obklopuje. Postupně se seznamuje s politickým děním na ostrovech a nakonec se dostane do služeb Toranagy (Iejasu Tokugawa), mocného válečníka, který vládne v regionu Kantó, oblasti dnešního Tokia. Také se zamiluje do Mariko, samurajky a japonské křesťanky, jejíž oddanost je rozpolcena mezi nové náboženství a rodnou kulturu, která křesťanství odmítá. Nakonec je Blackthorneovi jako prvnímu cizinci udělen status samuraje.

Inspirací románu se staly skutečné události. V uvedené době opravdu na mělčině u Kjúšú uvízla holandská obchodní loď. Její kormidelník William Adams (1564 -1620) byl vyslýchán Iejasu Tokugawou, jedním z předních mužů Japonska, a z jeho příkazu začal Japonce vyučovat tvorbu map, dělostřelectví a stavbu lodí. Iejasu Adamsovi již nikdy nedovolil Japonsko opustit. Věnoval mu ale panství na poloostrově Miura a povýšil ho na samuraje. Adams se oženil a měl dvě děti. Japonci ho nazývali Miura Andžin – kormidelník z Miury. Dodnes je pokládán za zakladatele japonského námořnictva.

Atmosféra

Clavell v knize ukazuje Japonsko a poodhaluje jeho kulturu. Ukazuje ji čtenáři jako něco exotického a nového, přičemž dává na vědomí propastné rozdíly mezi východem a Evropou v té době. Kultura feudálního ostrovního „císařství“ (ano, uvozovky jsou zde na místě, jelikož v Japonsku té doby se dá chápat spíše jako ironie, než jako fakt centrální vlády nad zemí) je popisována jako něco mnohem lepšího než způsoby nemytých barbarských námořníků údajně mnohem pokročilejších západních civilizací. Portugalci, v té době z Evropského pohledu vládcí tamějších moří, například disponují mnohými technickými vymoženostmi, ale v oblasti kultury, duše a například i hygieny jsou nesmírně zaostalí. Smícháním a nárazy obou táborů se autor zabývá v celém románu a věnuje tomuto tématu většinu „klidných“ chvil v knize. Ty dokreslují zážitek a dávají Šógunovi třetí rozměr, navíc obohacený o náznaky japonského chápání duše, osudu, života a smrti, které je diametrálně odlišné od toho našeho.

Člověk znalý Šóguna je potom postižen jeho myšlenkou do konce svého života a na mnohé věci nahlíží jiným pohledem. Naučí se „poslouchat skály růst“, nezřídka mu hlavou probleskne odpověď na složité otázky v podobě onoho kouzelného slůvka „karma“, jež je také posledním slovem románu na jeho poslední straně (pozn.: v anglické verzi; českou již nemám v době tvorby seminární práce k dispozici). Jak již bylo zmíněno, líčený dojem nelze řadit jako zcela subjektivní, jelikož dvoudílná kniha měla podobný dopad i na lidi z mého okolí.

Forma

Dílo není děleno, na rozdíl od jiných částí Asijské ságy, do kapitol. Děj je přerušován pouze posuny v místě svého odehrávání, málokdy je posunován v čase (většinou když hlavní hrdina upadne do bezvědomí apod.). I když hlavní příběh čeká na nějakou událost, děj a napětí proudí směle dále na nějakém jiném místě, než se vrátí k původní lince. Příběh je spleten z mnoha do sebe zapadajících mozaik tajností, intrik, předpokladů a událostí. Spád je neuvěřitelný. Události jsou často líčeny z pohledu některého z charakterů. Na vypravěčském údělu se tak podílí celá škála lidí a kniha učí člověka empatii a umění dokázat přemýšlet jako někdo druhý. Osoba se na chvíli zastaví v ději a čtenář se přesune do její mysli, kde může naslouchat jejím myšlenkám a plánům do budoucna, nebo je mu zpětně objasňován kus již odehraného děje. Tento způsob nastiňování příběhu se projevuje i v jiných Clavellových knihách a proto si dovoluji jej označit za charakteristický. Mě osobně se taková forma líbí a jako čtenáře mě zaujala, protože často dodala dění na ještě větším napětí a ponechala mne v očekávání, v nedočkavosti. Zároveň to byl způsob, kterým mi kniha odhalovala tajemství, nové informace a pohledy, nezbytné pro luštění a řešení zápletky.

Promluvy postav jsou věnovány jejich rodnými jazyky. Autor se v tomto případě nijak nebrání užití Japonštiny a tak by sbírka použitých výrazů vydala i na malý slovníček. Důležité a často opakované fráze si samozřejmě nadšený čtenář zapamatuje a časem pochopí i jejich hlubší význam, který překlad nemůže postihnout. V japonském prostředí, kde je kladen důraz na každé řečené slovo a jakýkoliv výpadek mimického svalu nebo nerozmyšlené slovo při důležitém vyjednávání může způsobit v lepším případě ostudu a v horším vyvolat válku po celém Japonsku, je i autor pečlivý při práci s jazykem postav. Japonci v knize dodržují mravní kodexy feudálního císařství vycházejícího slunce, znásobené přesnými pravidly pro užití slov při té které situaci za všech možných stavů či společenských postavení, a proto je i jejich mluva odlišná od například neurvalého nadávání a chování Portugalských nebo Nizozemských námořníků. Clavell tak mistrně prohlubuje dojem z odlišnosti obou kultur a daří se mu dle mého názoru věrně zobrazovat poměry tehdejšího Japonska.

Požitek z četby

Román o dvou dílech nelze shrnout do tak relativně krátkých odstavců, jako jsou ty předešlé. Neinformují totiž dostatečně o tom, že příběh je přímo stvořen z neuvěřitelného napětí a zápletky je tak složitá a dokáže natolik vtáhnout do děje, že čtenář si během četby připadá jako sám geniální Toranaga a jeho mozkové závitky pracují na plné obrátky, aby stále probíraly a řešily vzniklou situaci. A to samozřejmě jak počas hltání knihy, tak ve kteroukoliv denní dobu, během jakékoliv činnosti. Ve skutečnosti je však kniha díky velké návykovosti uložena většinu dne i noci ve vašich dlaních, takže času na přemýšlení vlastně moc není. Nevadí, že máte spoustu jiné práce, kniha si vás najde i v dopravních prostředcích a vůbec během každé volné chvílky. Protože má celkem přes 800 stran, nelze ji přečíst nárazově. Jelikož ale svým obsahem nutí čtenáře k závislosti, důsledkem nárazové čtení je a proto je nutné počítat s výkyvy v denním harmonogramu. Při tom nemluvím jen z vlastní zkušenosti, ale z praxe všech známých (různého pohlaví a věkové kategorie), jejichž rukama kniha prošla.

Závěrem

Závěrem bych chtěl tuto knihu doporučit. A to bez delších komentářů, omezím se prostě jen na fakt onoho doporučení, jelikož seminární práce by neměla být zahlcena superlativy. A také proto, že Šógun si možná superlativy nezaslouží. Dle mého názoru je totiž natolik jedinečný, že použití vznosných slov by u něj snad mohlo působit až kýčovitě, a to si jistě nezaslouží. Kniha, která je u nás snad jen v pěti knihovnách v celé ČR a téměř nikdo ji nezná, prostě musí zůstat zahalena v jakémsi oparu tajemství a možná by ztratila na svém kouzle, kdyby byla citována v čítankách nebo brána jako námět k tvorbě reklamních předmětů. Kouzlo jedinečnosti může ztratit každá kniha, film nebo třeba i hudba. Lidé si je cení z velké části proto, že je „jejich“ a oni se s nimi tajně dělí s přáteli. Jakmile však takové dílo objeví filmový režisér nebo jiný senzacechtivý člověk, najednou je zná celý svět a motivy původně jedinečného pak na lidi koukají z kdekákeho výkladu. A to bych Šógunovi nepřál. Chci se o něj tajně dělit. A proto ho „jen“ doporučím.

Seznam použitých zdrojů a poznámky

České zdroje jsou uváděny podle normy ISO 690-2 (2), anglické podle APA. Autorovo dílo jsem uváděl v anglických (originálních) názvech, české byly pouze jako doplnění. V době tvorby seminární práce jsem již neměl k dispozici knihu, kterou jsem četl, jelikož není mým majetkem. Potřebné údaje jsem čerpal z přepisu její originální anglické verze do elektronické podoby (formát eBook – PDF).

České zdroje

- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Šógun (kniha)* [online]. c2006 [citováno 6. 03. 2006]. Dostupný z WWW: <[http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0%C3%B3gun_\(kniha\)&oldid=313023](http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0%C3%B3gun_(kniha)&oldid=313023)>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: James Clavell* [online]. c2006 [citováno 6. 03. 2006]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=James_Clavell&oldid=313029>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Asijská sága* [online]. c2006 [citováno 6. 03. 2006]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Asijsk%C3%A1_s%C3%A1ga&oldid=314206>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Král krysa* [online]. c2006 [citováno 6. 03. 2006]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Kr%C3%A1l_krysa&oldid=314212>
- *Mgr. Tomáš Gurný: AikiBlog – Šógun* [online]. c2006 [citováno 6. 03. 2006]. Dostupný z WWW: <<http://aikido.blog.cz/0601/sogun>>
- *iReferáty.cz: Kulturní relativismus* [online]. c2006 [citováno 6. 03. 2006]. Dostupný z WWW: <<http://referat.ireferaty.cz/200/1104/Kulturni-relativismus>>
- *James Clavell: Šógun*. Praha: Ikar, 2000 – 983 s.

Anglické zdroje

- Wikipedia contributors (2006). James Clavell. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:43, March 6, 2006 from http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=James_Clavell&oldid=40094086.
- Wikipedia contributors (2004). Changi prison. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:46, March 6, 2006 from http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Changi_prison&oldid=16711283.
- Wikipedia contributors (2006). Royal Artillery. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:46, March 6, 2006 from http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Royal_Artillery&oldid=42300781.
- Wikipedia contributors (2006). Sun Tzu. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:47, March 6, 2006 from http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Sun_Tzu&oldid=41969412.
- Wikipedia contributors (2005). Jardine Matheson. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:48, March 6, 2006 from http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Jardine_Matheson&oldid=17571374.
- Wikipedia contributors (2006). William Adams. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:51, March 6, 2006 from http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=William_Adams&oldid=40205678.
- Wikipedia contributors (2006). Shogun (novel). *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 10:51, March 6, 2006 from [http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Shogun_\(novel\)&oldid=41518740](http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Shogun_(novel)&oldid=41518740).
- James Clavell – Shōgun. *PDF version of the original novel*. Retrieved 10:51, March 6, 2006 from two PDF files [not available online].
- University of California, Santa Barbara; Henry Smith – Learning from SHOGUN: Japanese History and Western Fantasy. *PDF version of the original material*. Retrieved 10:51, March 6, 2006 from <http://www.columbia.edu/~hds2/learning/>.

Obsah

V ZAJETÍ ASIJSKÉ SÁGY	1
JAK SE STÁT NÁMĚTEM MÉ SEMINÁRNÍ PRÁCE?	2
Z OPAČNÉ STRANY SVĚTA	4
OPRAVDU JAMES CLAVELL?	4
AUSTRALAN, ALE BRIT	4
KRYSA Z ČANGI	4
KOUZLO FILMU	4
LOUČENÍ	4
CLAVELLŮV ODKAZ	5
SÁGA A JEJÍ PŘEDLOHA	5
OSTATNÍ TVORBA	5
ŠÓGUN	6
NÁMĚT	6
ATMOSFÉRA	6
FORMA	7
POŽITEK Z ČETBY	7
ZÁVĚREM	7
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A POZNÁMKY	8
ČESKÉ ZDROJE	8
ANGLICKÉ ZDROJE	8
OBSAH	9
HODNOCENÍ	10
OBSAHOVÉ	10
JAZYKOVÉ	10
POZNÁMKY	10

Hodnocení

Obsahové

Jazykové

Poznámky